УДК 81’367.332.7
Н. Кавера, канд. філол. наук.
Національна академія СБ України, Київ

ДІЄСЛІВНА СЕМАНТИКА СТАНУ НА ТЛІ ПОНЯТЬ “СТАН” І “ПРОЦЕС” У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ

У статті з’ясовано сутність дієслівної семантики стану на тлі понять “стан”, “процес” у сучасному мовознавстві, визначено диференційні ознаки дієслівних предикатів стану, виокремлено лексико-семантичні групи статичних дієслів, схарактеризовано їхній склад.

Ключеві слова*: дієслівний предикат стану, дієслова стану, предикат процесу, релятивний предикат.*

Побудова семантичної типології дієслівних предикатів стану та відмежування їх від інших предикатів стану становить складну проблему сучасної лінгвістичної науки. У мовознавчій літературі не тільки немає загальноприйнятої їх типології, а й із самим поняттям стану пов’язують різні значення. Мета статті – розкрити сутність дієслівної семантики стану, окреслити диференційні ознаки дієслівних предикатів стану, проаналізувати їх лексико-семантичний склад.

У сучасному мовознавстві одні дослідники тлумачать поняття стану у вузькому значеннєвому полі. Так, А.О. Камалова визначає його як результат “яких-небудь внутрішніх процесів, що відбуваються в організмі людини або у предметах”, виокремлюючи такі семантичні підтипи стану, як фізичний амбієнтний стан природи, фізичний патієнтний стан людини та предмета, зумовлений різними потребами організму, температурою, вологістю, структурою, психічний стан людини [10: 10]. С.Є. Мильникова стан тлумачить як процес, де не відбувається жодних змін у суб’єкті чи об’єкті, не створюються нові якості – дія одноманітна на всіх етапах тривання [18: 68]. На думку Т.М. Смирнової, поняття “стан” передає стан справ, відображених у відчуттях суб’єкта, який сприймає [20: 97]. Н.С. Авилова вважає, що “до групи дієслів стану слід зараховувати тільки ті дієслова, які дійсно визначають і називають стан суб’єкта – фізичний і моральний, що не прагне досягнення якої-небудь межі” [1: 87].

Інші дослідники витлумачують поняття стану широко − як “стан справ, коли “нічого не відбувається” [9: 62], тобто поняття стану обмежене ознакою “статичності” й ототожнене з нею.

За словами Т.А. Кильдибекової, власне дія та стан становлять стрижень основних лексико-граматичних розрядів дієслів [11: 53]. До акціональних вона відносить тільки об’єктні (суб’єктно-об’єктні) дієслова, що мають у своєму значенні компоненти актив-

© *Н. Кавера, 2014*

ності, доцільності та каузативності (*дробить, плавить, сушить* і под.), а до неакціональних (дієслів стану), семантична особливість яких полягає в тому, що вони називають внутрішні ознаки, властивості суб'єкта, які не виходять за його межі, – решту (*белеть, тосковать, дышать, капризничать, работать, звучать, существовать, говорить, видеть, чувствовать, соответствовать, лежать, иметь* та ін.). У складі обох лексико-семантичних розрядів дієслів дослідниця виокремлює ядро й периферію. Ядро дієслів стану формують: 1) дієслова, що визначають фізичний та психічний стани суб'єкта або зміни цього стану (*болеть, загореть, загрубеть, зеленеть, твердеть, тускнеть, тлеть; волноваться, горевать, грустить, переживать, радоваться, страдать* та ін.); 2) дієслова зі значенням фізіологічних процесів (*зевать, кашлять, мигать, спать* тощо); 3) дієслова поведінки (*безобразничать, безчинствовать, дебоширить, деликатничать, лакействовать, любезничать, раболепствовать, шкодить* та ін.); 4) "функтивні" дієслова (*гореть, идти (часы идут), кипеть, накрапывать, работать (станок работает), светить, течь, мерцать* й ін.); 5) дієслова звучання (*барабанить, гудеть, жужжать, звенеть, звучать, шелестеть, шуметь* тощо); 6) дієслова буття (*быть, жить, существовать, присутствовать, отсутствовать* та ін.), а їхню периферію – дієслова на позначення мовленнєвої, мислиннєвої та психічної діяльності, дієслова відношення, розташування у просторі, володіння [11: 59-60].

На думку З.Є. Ключникової, семантика дієслів стану ґрунтується на ідеї статичної рівноваги, за якої нічого не виникає та не переміщується. Згідно із цим визначенням мовознавець виокремлює: 1) дієслова внутрішнього стану, що об'єднують дієслова на позначення фізіологічних явищ (*болеть, голодать, дремать, знобить, лихорадить, спать*) та дієслова із семантикою психічних явищ (*беспокоиться, благоговеть, бояться*); 2) дієслова зовнішнього стану, які також поділено на дві підгрупи: а) дієслова буття (*быть, жить, зимовать, существовать, ночевать*); б) дієслова, що визначають розташування у просторі (*висеть, лежать, сидеть, стоять*); 3) дієслова на позначення оптичних явищ (*блестеть, сверкать*) [12: 2-4].

Є.В. Падучева всі стани поділяє на два класи – сталі (*знать*) і тимчасові (*мерзнуть*), тематично диференціюючи їх на: 1) мовні стани: *винить, звать, критиковать, отказывать (автору в таланте), отрицать, приветствовать, протестовать, угрожать*; 2) інтенційні й волюнтативні: *думать* (тобто "мати намір зробити"), *жаждать, желать, иметь в виду, крепиться, надеяться, намереваться, метить, планировать, подумывать, претендовать, ратовать за, рассчитывать, собираться делать что-либо, стремиться, тяготеть, тянуться, хотеть(ся)*; 3) модальні: *годиться* (властивість), *надлежать* (безособ.), *подлежать, нуждаться, предстоять* (безособ.), *стоить* (безособ.); 4) стани спостереження (тимчасові; синхронна межа відліку; конкретна часова локалізація, що випливає із присутності спостерігача): *алеть, виднеться, виться, вонять, выглядеть, выдаваться, выступать, зеленеть, зиять, лосниться, маячить, мерцать, парить, пахнуть, покоиться, реять, торчать, царить, чернеть*; 5) фізичні стани (тимчасові): *бодрствовать, болеть* [про людину]*, бредить, знобить, кишеть, клонить(ся), мерзнуть, мокнуть, нездоровиться* (безособ.), *нарывать, мутить* (безособ.), *находиться, отсутствовать, пребывать, присутствовать, пустовать, спешить, чесаться* (безособ.); 6) сталі фізичні стани: *здравствовать, голодать*; 7) емоційні стани (тимчасові): *беситься, беспокоиться, веселиться, возмущаться, волноваться, восхищаться, гневаться, грустить, злиться, ликовать,*

любоваться, маяться, негодовать, нервничать, тосковать, хандрить, ужасаться; 8) емоційне ставлення: *гордиться, дорожить, любить, недолюбливать, обожать, презирать, ревновать, сожалеть, сочувствовать, страдать, стыдиться*; 9) ментальні стани: *интересоваться, колебаться, знать, недоумевать, ожидать, подозревать, подразумевать, полагать, помнить, предвидеть, предчувствовать, рассчитывать на, руководствоваться, склоняться к мнению, сознавать, считать, судить*; 10) сталі узагальнені стани, що виникають на основі діяльності: *господствовать, подчиняться* [19: 137-138].

Стативні дієслова були об'єктом дослідження Ю.Д. Апресяна. Семантику стану, на його думку, мають дієслова, що позначають: а) існування (*быть, иметься, существовать*); б) наявність властивостей (*виднеться, выделяться, отличаться*); в) рівність, ідентичність (*весить, насчитывать, равняться, состоять, стоить*); г) різноманітні просторові, часові й "відображувальні" взаємовідношення між двома чи більше предметами (*включать, врезаться, изображать, нависать, содержать, сопровождать, соответствовать*); д) володіння, належність (*владеть, иметь, обладать, принадлежать*); е) сприйняття (*видеть, обонять, осязать, слышать, чувствовать*); ж) вольові стани (*жаждать, желать, хотеть*); з) емоційні стани (*бояться, гордиться, надеяться, стыдиться; любить, ненавидеть, нравиться, уважать*); і) інтелектуальні стани (*верить, думать, знать, понимать, считать*) [2: 58].

Досліджуючи лексико-семантичний клас непохідних дієслів, Е.Х. Суванова відзначає, що лексичні одиниці, які належать до поля стану, позначають дії, замкнені в самому суб'єкті, або ті, що відбуваються із самим суб'єктом. Вона виокремлює дві групи станів − стани живих істот (фізіологічні та психічні) і стани неістот (фізичні). Перша група передає здібності людини до мислення (*думать*), сприймання світу (*слышать, видеть*), до виявлення почуттів (*любить*), до внутрішніх переживань (*страдать, ненавидеть*), а також задоволення потреб (*есть, пить*), поведінку (*артачиться, бахвалиться*), розташування у просторі (*лежать*). Друга позначає розташування предметів у просторі (*висеть, торчать*), природні явища (*бушевать*); зміни, що відбуваються в самому предметі без впливу суб'єкта (*тлеть, гнить*) [21: 15].

Поділяючи всю предикатну лексику на дванадцять основних класів (семантичних макрополів), Л.М. Васильєв окремо диференціює клас буттєвих предикатів, клас предикатів буттєво-просторової локалізації (локативів) та клас предикатів стану. На його думку, клас предикатів стану формують предикати фізичного (температурного, світлового, структурного та ін.), фізіологічного (сну, втомленості, хвороби й под.), психічного (настрою, хвилювання, сорому, подиву, страху, задоволення / незадоволення, радості / суму, нормального / ненормального розумового стану), соціального (майнового, залежного, незалежного) та функціонального стану (*Часы ходят*) [3: 4-5].

На переконання авторів "Коммуникативной грамматики русского языка", межа між деякими видами дій і станів є рухомою залежно від ситуації контрольованості / не контрольованості; порівняйте, наприклад, *дихати* як природний стан здорової людини та регульовану пацієнтом дію на прохання лікаря *"Дихайте!", "Не дихайте!"*. Вони вважають, що носіями станів виступають суб'єкти трьох видів: 1) особи, істоти, яким властиві фізичні та душевні стани (*страдать, тосковать, мерзнуть, болеть, выздоравливать, спать, бодрствовать, дремать, расти*) або які мають певний соціальний, суспільний статус (*вдовствовать, сиротствовать, бедствовать, благоденствовать*); 2) предмети

(*сохнуть, ветшать, вянуть, цвести, созревать, пениться, кипеть, таять, мелеть, гореть, тлеть*); 3) середовище, простір, локус (*темнеет, светает, морозит, дует, метет, льет, громыхает, теплеет, сквозит*) [9: 62]. До периферії акціонального підкласу вони зараховують дієслова, що позначають ментальні дії (*думать, размышлять, анализировать, решать, соображать, выяснять, воображать, считать*), дієслова сприйняття (*воспринимать, осознавать, ощущать, чувствовать, слушать, слышать, смотреть, осязать*), дієслова емоційної дії (*сердиться, нервничать, гневаться, паниковать, жалеть, буянить*), дієслова фізіологічних дій (*есть, пить, жевать, глотать, плакать, плевать, кашлять, дышать, храпеть*), дієслова на позначення способу поведінки (*лицемерить, важничать, модничать, подхалимничать, лукавить, обманывать*) [9: 61].

В українському мовознавстві, користуючись набором дихотомічних сем "особа / неособа", "стан зовнішній / стан внутрішній", "стан фізичний / стан психічний", що виступають як диференційні ознаки, О.І. Леута виділяє дві семантичні підгрупи дієслів стану − дієслова внутрішнього стану та дієслова зовнішнього стану. Семантика внутрішнього стану поширюється на дієслова психічного стану (*благоговіти, блаженствувати, вагатися, веселитися, вередувати, гордитися, гордувати, горювати, губитися, дивуватися, досадувати, жаліти, журитися, заздрити, злоститися, нервувати, нехтувати, ніяковіти, нудитися, нудьгувати, обурюватися, печалитися, пишатися, радіти, сердитися, скучати, смутитися, соромитися, страшитися, стримувати, сумніватися, сумувати, тішитися, тривожитися, тужити, хвилюватися, хизуватися, хитрувати, чванитися*) та дієслова фізичного стану (*бадьоритися, дрижати, дрімати, знемагати, клякнути, лихоманити, марити, мовчати, нездужати, скніти, паморочитися, слабувати, снитися, спати, стримуватися, терпіти, тремтіти, хворіти*). Значення зовнішнього стану формують дієслова існування (*байдикувати, бідувати, голодувати, зимувати, ледарювати, ночувати, розкошувати, щастити, таланити, фортунити*); дієслова локальної характеристики (*валятися, висіти, височіти, виступати, звисати, лежати, обрамляти, покоїтися, прилягати, пролягати, простиратися, сидіти, стирчати, стояти, стриміти*); дієслова, що називають оптичні явища (*блищати, блистіти, бовваніти, виднітися, виглядати, вилискувати, даленіти, жевріти, зяяти, іскритися, каламутитися, маячити, мерехтіти, мигтіти, поблискувати, прозирати, світитися, сяяти, темніти, ясніти*); дієслова кольорової кваліфікації (*багряніти, біліти, голубіти, жовтіти, зеленіти, золотитися, рожевіти, рум'янитися, синіти, сіріти, сріблитися, чорніти, червоніти*) [15: 22].

Досліджуючи інтенційно-валентну структуру дієслів стану, П.П. Дрогомирецький виділяє дієслова просторово-локативного стану, що об'єднують у своєму складі: а) дієслова на позначення місцеположення (локативні): *стояти, лежати, сидіти, висіти*; б) дієслова із семантикою оптичних явищ та сприймання кольору: *світитися, блищати, зеленіти*; в) дієслова, що позначають органічний і неорганічний стан матеріальних об'єктів: *горіти, пахнути, цвісти*; г) дієслова стану з темпоральною, посесивною та симетричною семантикою: *тривати, мати, володіти, межувати*; д) дієслова буття (екзистенційні): *бути, знаходитися, існувати, жити* й дієслова рефлексивного (внутрішнього) стану, що позначають: а) фізичний (фізіологічний) стан суб'єкта: *хворіти, боліти, мерзнути, температурити*; б) емоційно-психічний стан суб'єкта: *боятися, сердитися, радіти*; в) емоційне ставлення: *любити, ненавидіти, подобатися* [5: 8].

Дієслівну семантику стану, окрім лексем на позначення фізичного, фізіологічного та психічного стану суб'єкта, за словами А.П. Загнітка, мають дієслова поведінки (*безчинствувати, вередувати, капризувати, коверзувати, сваволити, химерувати*), звучання (*барабанити, галасувати, гудіти, дзвеніти, дзижчати, кричати, репетувати, шелестіти, шуміти*), буття (*бути, жити, зароджуватися, існувати, стояти*) і функтивні дієслова (*горіти, йти, працювати (годинник), кипіти, накрапувати, світити, текти*) [7: 192]. У загальній системі предикатів він виділяє в окремі підкласи предикати процесуальні (***Йде** дощ; **Віє** вітер*), предикати існування (*Книги **є***), предикати стану (*Хлопець **хворий***), предикати володіння, належності (*Батько **має** будинок*), предикати місцезнаходження або статальної локалізації (*Хата **знаходиться** в саду*); предикати якісної характеристики (детермінації) (*Хлопець **косить**. Хлопець **кривуляє** // Хлопець косий. Хлопець кривий*), предикати відношення (*Батько **любить** дітей*) [8: 212-213].

Дієслівні предикати стану, на думку І.Р. Вихованця, утворюють периферію предикатів стану й охоплюють власне-дієслова типу *любити, кохати, ненавидіти, знати, вірити, думати*, що не виражають значень дії або процесу [4: 101]. Розширюють коло дієслівних предикатів, які відтворюють відповідний стан людини, Т.Є. Масицька та М.В. Мірченко, зараховуючи до їхнього складу лексеми на зразок *бентежити, відбентежити, відкохати, відмріяти, відревнувати, відхвилювати, кохати, любити, мріяти, ненавидіти, перебентежити, подобатися, покохати, полюбити, поревнувати, ревнувати, розкохати, розлюбити, розхвилювати, хвилювати* тощо [16: 38; 17: 120].

Останнім часом у мовознавстві заперечують належність дієслівних релятивних предикатів *любити, кохати, ненавидіти* і под. до предикатів стану й обстоюють думку про потребу виділити їх в окремий клас на підставі того, що суб'єкт релятивних дієслів може бути визначений як "непасивний, хоча й не агентивний або невласне агентивний. На відміну від суб'єкта стану, у якого вияв стану цілком підтримується зовнішньою щодо нього (суб'єкта) силою, суб'єкт при релятивних предикатах – основний, він відіграє визначальну роль у становленні та перебігові відношення (ставлення) в часі, хоча сам по собі і не є творцем, породжувачем відношення (як дії)" [6: 10-11; 13: 6-7]. До складу лексико-семантичної групи релятивних предикатів відносять, зокрема, такі лексеми: *асоціюватися, байдужіти, благоговіти, боготворити, брататися, вабити, величати, взаємодіяти, визвірятися, визнавати, винуватити, вирізняти, висміювати, віднаджувати, відноситися, відрікатися, ворогувати, вражати, ганити, глузувати, гордувати, гребувати, гудити, довіряти, докоряти, дорікати, дорожити, дошкуляти, дружити, дублювати, жалувати, заздрити, залицятися, заприязнитися, захоплюватися, зваблювати, зважати, здаватися, знатися, зневажати, ігнорувати, ідеалізувати, імітувати, імпонувати, іронізувати, картати, кепкувати, компанувати, копіювати, кохати, ладити, любити, набридати, недолюблювати, недооцінювати, ненавидіти, нехтувати, оббріхувати, обожнювати, ображати, означати, осуджувати, ототожнюватися, панібратствувати, панькатися, пишатися, поважати, подобатися, порозумітися, превалювати, приголомшувати, принижувати, приятелювати, ревнувати, родичатися, розчаровувати, сваритися, символізувати, симпатизувати, славити, співвідноситися, співчувати, сприймати, ставитися, товаришувати, третирувати, уникати, уособлювати, уподібнюватися, фаворизувати, фетишизувати, хвалити, хулити, церемонитися, цікавитися, цінувати, цуратися, шанувати, щасливити, являтися* та ін. [6: 10-11].

С.В. Котляренко створила докладну семантичну класифікацію релятивних дієслів, поділивши їх на підгрупи залежно від характеру відношень (емоційні, раціональні), емоційної конотації (позитивні, негативні, нейтральні), логічної координації (превалювання, еквівалентні) тощо [13: 9].

Дієслова, що характеризують динамічні явища в рослинному світі (*в'янути, рости, квітнути, цвісти, відцвітати, осипатися*), позначають кількісні та якісні зміни людини та інших істот (*товстіти, худнути, втомлюватися, хворіти, сердитися, злитися, линяти*), передають різноманітні видозміни вихідного стану предметів, речовин (*випаровуватися, сохнути, танути, замерзати, твердіти, м'якшати, плавитися, горіти*) та виражають значення "ставати, робитися якоюсь ознакою" (*біліти, жовтіти, зеленіти, синіти, чорніти, світліти, темніти, яскравіти, зволожніти*), багато українських мовознавців уважає предикатами із семантикою процесу, хоч деривaційною базою для них є предикати стану або якості [4: 96-97; 14: 6; 17: 118-119; 18].

Аналізуючи предикати процесу, Г.В. Кутня вказує на периферійний ряд дієслів, лексико-семантична структура яких засвідчує елементи різних предикатних значень. Зокрема, семантику процесу і стану поєднують окремі безпрефіксні одиниці із суфіксом ***-ну-*** та слова зі значенням горіння і світіння (*киснути, мерзнути, квітнути, горіти, блищати, світити, тліти, цвісти, кипіти*), а також безпрефіксні дієслова на означення емоцій (*сумувати, радіти, хвилюватися*). Значення процесу й дії виражають лексеми на позначення природних звуків і шумів (*шелестіти, гриміти, булькати, дзвеніти, вибухати*) та явищ природи (*дощити, крапати, повіяти*). Безособові дієслова на зразок *затрясти, замучити, непокоїти, лихоманити, морозити, занудити* поєднують у собі предикатні значення дії, стану, процесу [14: 6].

В українському мовознавстві по-різному класифікують дієслівні предикати зі значенням стану природи всеохопного характеру на зразок *розвиднятися, світати, смеркати*. Одна група дослідників уважає їх предикатами стану [17: 120], інша – предикатами процесу [14: 10; 16]. На нашу думку, вони утворюють проміжну (синкретичну) групу предикатів, лексеми якої поєднують більшою чи меншою мірою ознаки предикатів процесу та предикатів стану.

Отже, дієслівні предикати стану виокремлюють в особливий різновид предикатів стану на підставі семантичних і граматичних ознак. Вони виражають власне-стан, що є тимчасовою характеристикою предмета, не відтворює його внутрішньої суті й уможливлює те, що особа чи предмет може перебувати і в інших станах, не зазнаючи ніяких кількісних та якісних змін. Проте значення стану дієслівних предикатів відрізняється від такого ж значення відприслівникових процесуальним відтінком. Усі фази існування стану абсолютно однакові. Виражений дієсловом стан, на відміну від дій та процесів, безпосередньо розташований на часовій осі, наявний у будь-якій точці часового відрізка, з яким співвідноситься. Дієслова стану в контексті зберігають значення безперервного тривання. Вони не можуть утворювати клас однорідних станів та поєднуватися з родовими поняттями на зразок *хто-небудь, будь-який*. Розрізняючись за ступенем напруження, статичні дієслова можуть поєднуватися з прислівниками та прислівниковими сполуками зі значенням продовжуваності, повторюваності. Подібно до інших предикатів стану дієслівні статичні предикати сполучаються з неактивним (пасивним) суб'єктом. Дієслівний стан також існує автономно щодо носія, виникаючи та підтримуючись зовнішньою силою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авилова Н.С. Вид глагола и семантика глагольного слова / Н.С. Авилова. – М. : Наука, 1976. – 328 с.

2. Апресян Ю.Д. Интегральное описание языка и толковый словарь / Ю.Д. Апресян // Вопросы языкознания. – 1986. – № 2. – С. 57–63.

3. Васильев Л.М. Системный семантический словарь русского языка. Предикаты свойства, поведения и звучання : [учеб. пособ.] / Л.М. Васильев. – Уфа, 2000. – Вып. 2. – 146 с.

4. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І.Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1992. – 222 с.

5. Дрогомирецкий П.П. Интенционно-валентная структура глаголов состояния (на материале укр., нем. и англ. языков) : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук / П.П. Дрогомирецкий. – К., 1991. – 16 с.

6. Дубчак О.П. Семантика релятивності у системі дієслівних значень сучасної української літературної мови / О.П. Дубчак, О.І. Леута // Система і структура східнослов'янських мов : зб. наук. праць / відп. ред. А.М. Григора ; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К. : Знання України, 2006. – С. 8–12.

7. Загнітко А.П. Теоретична граматика української мови : Морфологія : [монографія] / А.П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 1996. – 437 с.

8. Загнітко А.П. Теорія сучасного синтаксису : [монографія] / А.П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – 378 с.

9. Золотова Г.А. Коммуникативная грамматика русского языка / Г.А. Золотова, Н.К. Онипенко, М.Ю. Сидорова. – М., 1998. – 528 с.

10. Камалова А.А. Лексика со значением состояния в современном русском языке) : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук / А.А. Камалова. – Днепропетровск, 1984. – 24 с.

11. Кильдибекова Т.А. Глаголы действия в современном русском языке: Опыт функционально-семантического анализа / Т.А. Кильдибекова. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1985. – 160 с.

12. Ключникова З.Е. Лексико-грамматическая характеристика глаголов состояния в русском языке. (С некоторыми типологическими сопоставлениями) : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук / З.Е. Ключникова. – Алма-Ата, 1973. – 27 с.

13. Котляренко С.В. Семантико-синтаксична структура речень з релятивними дієсловами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / С.В. Котляренко. – К., 2006. – 22 с.

14. Кутня Г.В. Структурно-семантична і функціональна характеристика предикатів процесу в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / Г.В. Кутня. – Львів, 2004. – 18 с.

15. Леута О.І. Виділення лексико-семантичної групи стану в складі дієслівної лексики сучасної української літературної мови / О.І. Леута // Семантичні і формальні аспекти морфології і синтаксису української мови : зб. наук. праць / КДПІ ім. О.М. Горького ; відп. ред. А.П. Грищенко. – К., 1988. – С. 18–29.

16. Масицька Т.Є. Граматична структура дієслівної валентності : [монографія] / Т.Є. Масицька. – Луцьк : Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1998. – 206 с.

17. Мірченко М.В. Структура синтаксичних категорій : [монографія] / М.В. Мірченко. – 2 вид., перероб. – Луцьк : Вежа, 2004. – 389 с.

18. Мыльникова С.Е. О глаголах чувств в современном русском языке / С.Е. Мыльникова // Лексико-грамматические проблемы русского глагола : сб. статей. – Новосибирск : Зап.-Сиб. кн. изд., 1969. – С. 60–79.

19. Падучева Е.В. Семантические исследования: Семантика времени и вида в русском языке. Семантика нарратива / Е.В. Падучева. – М. : Школа "Языки русской культуры", 1996. – 464 с.

20. Смирнова Т.Н. К семантико-синтаксической характеристике предикатов состояния / Т.Н. Смирнова // Вісник Харківського університету. Питання мовознавства і літературознавства. – 1986. – № 284. – С. 94–99.

21. Суванова Э.Х. Лексико-семантическая классификация непроизводных глаголов в современном русском языке : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук / Э.Х. Суванова. – М., 1985. – 21 с.

Стаття надійшла до редакції 06.08.14

Н. Кавера, канд. филол. наук.
Национальная академия СБ Украины, Киев

ГЛАГОЛЬНАЯ СЕМАНТИКА СОСТОЯНИЯ НА ФОНЕ ПОНЯТИЙ "СОСТОЯНИЕ", "ПРОЦЕСС" В СОВРЕМЕННОМ ЯЗЫКОЗНАНИИ

В статье раскрыта суть глагольной семантики состояния в современном языкознании, определены характерные признаки глагольных предикатов состояния, выделены лексико-семантические группы статических глаголов, проанализирован их состав.

***Ключевые слова**: глагольный предикат состояния, глаголы состояния, предикат процесса, релятивный предикат.*

Kavera N., PhD.
Security service of Ukraine National academy

VERBAL SEMANTICS OF STATE ON THE BACKGROUND OF CONCEPTS "STATE", "PROCESS" IN MODERN LINGUISTICS

In the article the essence of verbal semantics of state on the background of concepts "state", "process" in modern linguistics is under consideration, the differential signs of verbal predicates of state are determined, the lexical-semantic groups of stative verbs are distinguished, their units are described.

***Key words**: verbal predicate of state, verbs of state, predicate of process, relative predicate.*